

Groeiruimte voor tachtig tot honderd jaar? Alle stakeholders aan tafel en juiste beschermingsmaatregelen!

Pleidooi voor optimaal ontwerp en voorbereiding

Aan het planten van bomen worden significante bedragen uitgegeven, vooral wanneer het groeiplaatsen betreft waarin de bomen tot hoge leeftijd mogen staan. Kees Weijtmans van Boomrooierij Weijtmans is van mening dat deze investeringen beter doordacht kunnen worden en na realisatie beter beschermd kunnen worden. 'Bij een grote boom hoort een goed groeiplaatsontwerp én een goede voorbereiding. Want je wilt niet dat de hele bedoeling van een grote, oudere boom om zeep wordt geholpen en daarmee gemeenschapsgeld verkwisten.'

Auteur: Karlijn Raats

We weten dat de ruimte boven- en ondergronds krap is in stedelijk gebied. Hierin moet geregeld grond worden geroerd, waar boom-

wortels gevoelig voor zijn. We zien daarin de trend van groeiruimtes voor tachtig tot honderd jaar. 'Dat is heel begerenswaardig,'

merkt Weijtmans op. 'Het zijn verstandige langetermijninvesteringen die een hoop ecobaten opleveren en bijdragen in het omgaan met de opwarming van het klimaat. Maar als er van tevoren niet goed genoeg is nagedacht over het groeiplaatsontwerp, of als de bomen na aanplant niet goed worden beschermd, dan gaat de boom de tachtig tot honderd jaar niet halen en is de investering zondegeld.'

'Groen' nog te vaak niet opgewassen tegen 'grijs'

De eigenaar van Boomrooierij Weijtmans stelt: 'Het lijkt uiteraard een open deur om de investering te beschermen gedurende zijn looptijd,

maar in de praktijk blijkt het nog wel eens lastig: ondanks dat we al flinke stappen hebben gezet, is “grijs” nog te vaak leidend en “groen” sluitstuk van de begroting. De openbare ruimte mag nog een slag integraler worden benaderd. Ook zitten co-makers binnen een project, maar ook partijen die door de tijd heen actief zijn in een gebied, te weinig met elkaar om tafel!

Goed doordacht, integraal ontwerp

‘Men heeft vaak niet goed in de gaten wat voor budget komt kijken bij het oud laten worden van een boom in stedelijk gebied,’ stelt Weijtmans. ‘Bij een nieuwe situatie is er budget nodig voor een goed ontwerp van de gehele straat of het hele plein dat vorm krijgt in een integraal ontwerpproces. Dat kost geld, maar je kunt beter meteen goed ontwerpen dan na de aanbesteding kampen met meerkosten door onverwachte aanvullende onderzoeken, verbeteringsmaatregelen of versnelde afschrijvingen.’ Een voorbeeld van integraal denken is dat bomen aan de ene zijde van de straat worden neergezet en kabels en leidingen aan de andere zijde worden gelegd. Of in het midden van de weg, in elk geval niet onder de kroonprojectie. ‘Ook over het ontwerp van een groeiplaats, waarin een boom serieus oud kan worden, moet goed nagedacht worden. Hierbij draait het niet alleen om het aantal kuub, maar om de gehele inrichting,’ aldus Weijtmans.

‘Wie A zegt, moet ook B zeggen’

Integraliteit

Weijtmans pleit er hard voor dat in een integraal ontwerpproces alle stakeholders tijdig met elkaar om tafel zitten. Hierin komen ze tot heldere afspraken en leggen die vast, met ingeplande periodieke monitoring om te borgen dat iedereen zich aan de gezamenlijk gemaakte afspraken houdt. Is het daarbij ook noodzakelijk dat een overheid alle projectontwikkelingen die in de koker zitten, alvast deelt met zo’n stuurgroep? Weijtmans knikt. ‘Sterker nog, in Frankrijk zijn alle aannemers die actief zijn op het gebied van kabels en leidingen, verplicht om aan de aanbestedende dienst voor

Kees Weijtmans

de komende tien jaar aan te geven wat hun plannen zijn in het gebied. Als je als aanbestedende dienst in kaart hebt wat er op er langere termijn staat te gebeuren, kun je gericht nadenken over een goed ontwerp en beschermingsmaatregelen.’

Bescherming door de productlooptijd heen

In een bestaande situatie is het volgens Weijtmans even essentieel om de integraliteit te bewaken. Een ondergrondse groeiplaats inrichten is stap 1, er alle partijen bij laten wegblijven is stap 2. Hij benadrukt dat ‘bescherming over een langere periode’ bij een speciaal groot uitgevoerde groeiplaats niet ophoudt bij tien tot twintig jaar. Zo’n boom en zijn groeiplaats moeten optimaal beschermd worden gedurende tachtig tot honderd jaar. ‘Het effectief beschermen van de boom gedurende zijn voorziene looptijd lijkt ook een open deur, maar is ook nog lang niet vanzelfsprekend.’ Zo knijpt hij telkens zijn billen bij elkaar als hij in een uitvraag ziet dat er stambescherming op een project moet komen. ‘Dan vrees ik vaak dat de bomen in zo’n project te weinig beschermd worden, want alleen stambescherming is een wassen neus. Eenmaal op het project aangekomen, is die vrees helaas vaak gegrond, want dan zie ik dat er wel stambescherming om de bomen zit en dat die stambescherming ook prachtig wordt gepromoot op een mooie bomenposter aan het bouwhek, maar dat er tegelijkertijd sloten worden gedempt, bouwplaatsen onder de bomen worden gemaakt en wortels van de bomen afgetrokken worden in een poging doorgang te creëren voor de aanleg van kabels, glasvezelkabels, middenspanningskabels voor laadpalen, of laadpalen.’

Concrete randvoorwaarden in de contracten

Randvoorwaarden scheppen om weg te blijven

bij de groeiplaats, voor elke beslissing die valt binnen een wegconstructie of aanleg van kabels of leidingen, daaraan denkt Weijtmans als oplossing. ‘Allereerst om de bomen niet te kappen, maar te handhaven. Vervolgens moeten er regels worden opgesteld waaraan civiele aannemers zich moeten houden.’ Bij maatregelen valt te denken aan een oriëntatiemelding voor kabels, leidingen en boomwortels, aangezien bij de traditionele Klic-melding geen rekening wordt gehouden met boomwortels, of de verplichting voor aannemers om meerjarenplannen te maken en in te leveren bij de opdrachtgever. Vakblad Boomzorg heeft onlangs een artikel gepubliceerd over de grondradar, die de gehele ondergrond minutieus in kaart brengt. Een showstopper voor deze maatregel is echter vaak het beperkte budget, aldus Weijtmans.

Doormodderen is een risico voor het behalen van het einddoel

Lukt het civiele aannemers niet om zich te houden aan de randvoorwaarden voor het beschermen van de bomen op de projectlocatie, dan lijkt het Weijtmans niet zinvol om de bomen te laten staan. ‘Zij ondervinden vroeg of laat de gevolgen van het letsel aan hun wortelgestel en hun conditie zal verslechteren. Het behalen van tachtig tot honderd jaar loopt daarmee een enorm risico. Beschadigde bomen kunnen dan beter worden gekapt, waarna wordt begonnen met nieuwe aanplant. Want zachte heelmesters maken stinkende wonden.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!